

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE

Egész évre
Félévre
Negyedévre
Egy órára

10 ft — kr.
" 50 "
" — "
Egyes szám ára 4 kr.

Felolós szerkesztő: BARTHA MÓR.
Kiadók: HOFFMANN és KRONOVITZ.

Hirdetési díj: Hat hasábon petit sorost 5 kr. Nagyobb terjedelmű többször
hirdetések alkú szerint jutányos áron vételnek fel. Bővegydíj min-
den külön beiktatásért 30 kr.

Ipar-fejlesztés.

«Kedvezmények az iparnak!» Nem új jelszó ez immár Magyarországon. Ezelőtt 15—20 évvel fundálta ki az a bölcsesség, mely a magyar ipart a vám-szövetség révén teljesen kiszolgáltatva Ausztriának. Mikor aztán a szabadjára eresztett osztrák verseny nyomása alatt addig virágozott kis- és közép-iparunk teljesen elveszett, gyár-iparunk pedig tőke hiányában nem fejlődhetett, a lelkiismeret-furdalás akkor találtatta fel kormányainkkal az ipari kedvezmények jelszavát. Új ipar-vállalatok számára törvényben biztosítottunk adó-elengedést, építkezési és szállítási kedvezményeket adtuk nekik s vártuk hogyan tudul ide az idegen tőke és hogyan pezsdül fel a magyar vállalkozó kedv.

Reményeink azonban meglehetősen soványan teljesültek. A kedvezményekkel való kezegetés nagyon kis mértékben keltette föl a komoly vállalkozás kedvét, s inkább az élelmes szerencse-vadászok próbálkoztak ezen az uton egy pár ezreshez hozzájutni. Ezeknek az embereknek az volt az eljárása, hogy az államtól vagy a fővárostól ingyen vagy potomon telket szereztek, arra állítottak valami bódét, a mit elneveztek gyárnak, egy pár év múlva pedig, mikor a telek-spekuláció négy-öttszörösre hajtotta az árakat, eladták a telket 100—150 ezer forint nyereséggel. Ezeknél a közönséges csalóknál nem sokkal több hasznát láttuk azoknak az osztrák gyárosoknak, a

kik itt u. n. fiók-gyarakat létesítettek. Megkaptak ezek számára mindennemű állami és községi kedvezményt, holott itt voltaképpen csak 4—5 embert foglalkoztattak s a magyarországi gyár cégére alatt osztrák gyártmányaikat hozták forgalomba adómentesen. Itt tehát éppen az ellenkező célt értük el, mint a mit akartunk s magunk adtuk lövet az osztrák konkurrenzia alá. Létesült végre néhány komoly gyári vállalat is, de öszintén megvallva, a nemzeti gazdaság szempontjából ezekben sincs sok köszönet.

Az idegen tőke ugyanis, a melylyel alapították, nemcsak a vállalkozás hasznát viszi ki az országból, hanem a magyarok kizárásával idegen munkásokat foglalkoztat, a mi nemzeti és gazdasági szempontból egyaránt veszedelem.

Ezek a mult tapasztalatai az ugynevezett „ipari kedvezmények“ terén; s szívesen elismerjük, hogy abban a törvényjavaslatban, melyet e tárgyban Hegedűs miniszter készített s a képviselőház nemrég tárgyalta, e tapasztalatnak egyike-másika már figyelembe van véve. Így p. o. haladásnak kell tekintenünk, hogy a javaslat a kedvezmények megadását magyar munkások alkalmazásának feltételéhez köti. De öszintén szólva, még ilyen javított alakjában se várunk valami különös hasznót ettől a gyámkodó ipar-politikától. A növénynek szükséges a nedvesség, de azért az önzésből nem él meg, ha nincs jó földbe ültetve. Az ipar számára az a talaj, a melyen megélhet és felvirágozhat, egyedül az önálló vám-

terület, a hol az életnedveket az idegen plánták nem szívják el tőle. A mi gazdasági politikájának irányát Ausztria érdekei szabják meg, addig magyar ipar kifejlődéséről még álmodnunk sem lehet.

Még a jelen viszonyok közt is többet lendíthetnénk azonban a magyar iparon, ha nem csupan az idegen tőkére bízunk a vállalkozást, hanem a magyar tőke is belemenne az ipari vállalkozásba. Másutt a nagy pénzintézetek járnak az ipari vállalkozás élén s a nemzeti gazdaságnak ily módon valóságos tápláló vércsatorái. Nálunk a bankok kizárólag kölcsönzéssel és börze-spekulációval foglalkoznak s nem beleviszik a nemzeti gazdaságba, hanem elszívják onnan az élető szerveket. Így cselekszik még a Tisza István bankja is, mely pedig egyenesen mint iparbank kap igen nevezetes állami kedvezményeket.

Volna még ezenfelül ipari vállalatokba beruházható tőke dugdagdag mánásainknál, a kik bizony példát vehetnének ebben is, épp úgy mint a nemzeti érzésben a cseh főuraktól. Csehországban a nagy uradalmak egyszersmind rengeteg ipartelepek, hol nemcsak szeszt és cukrot gyártanak, hanem a fa-, fém-, kő-, porcellán-, üveg-, gyapju- stb. ipar mindennemű ágai üzletnek. A mi száz-ezer holdas kiskirályaink birtokán még a mezőgazdasági ipar sem tud kellőképp meghonosodni. Ezért a cseh nagybirtok négyszer annyit jövedelmez, mint a magyar s a cseh nagyurak, ámbár gyárosok és kereskedők is, nagyobb urak a

Teri néni regénye.

— A «Debreczen» eredeti tárcaja. —

Írta: Krúszelyi Erzsike.

Ugy-e nem szeretitek Teri nént? Ugy-e csúnyának, ugy-e kiállhatatlannak találjátok? Ugy-e nem tudjátok elképzelni, hogy Teri néni valaha szép volt, ragyogó szép? Hogy Teri nént egykor mindenki szerette, imádta? Hogy Teri néni egykor kedves volt, olyan kedves, mint a minő kiállhatatlan most? Hogy Teri néni rikácsoló hangját egykor fülemile énekehez hasonlították? Hogy a Teri néni savanyu, mogorva vonásai egykor örökös mosolyban fürödtek?

Pedig bizony ugy volt! Akar hiszitek, akár nem! Ha meghallgattok szépen, elmondom néktek: hova lett a Teri néni szépsége jósága, kedvessége és — ifjusága! S ha türelmesen végig hallgattok: talán nem fogtok rá olyan nagyon haragudni, hogy miért maradt ő vén leánynak?

Teruska még ki sem nőtt a rövid ruhából, már is ugy körül rajongták a városka széptevő fiatal emberei, mint a lépes mézet a legyek. A megye legtapasztaltabb, legvénebb roué-ja Mácsky Guszti, azt mondta róla, mi-

kor hab fehér kőnyű moll rubájában legelőszőr megpillantotta a jurista-majálison:

— Szavamra! Ez a kis fruska egy év múlva lábainál fogja látni a vármegye valamennyi férfit!

— Nem is csalta meg tapasztalása Mácsky Guszti.

— Teruska mint egy kis királynő; a szép szűtetett királynője hordta fenn aranyfürtös fejcsékéjét.

Természetesen Mácsky Guszti volt az, ki fejet és térdet hajtott az új szépség előtt, hogyan is engedhette volna másnak ezt a ragyogó fésű bimbót.

Teruska pedig csengő ezüstös nevetéssel fogta a vén gavallér tüzes szerelmi vallomását.

— Ugyan ne tréfáljon kedves Guszti bácsi! — és olyan utánozhatlanul hámis mosolygással nyomta meg az utolsó szót, hogy a felsült szeladon jobbnak találta együtt nevetni vele és jó képpel fogadni a kosárt.

És Teruska így bánt a többivel is mind, mind! Nem tett kivételt egyikkel sem.

Pedig csak akkor kezdődött el igazán a hódító korszak, midőn a jogász-bálon legelőszőr vezették be a világba, nővérével Bertával együtt.

Abrándos, csinos barna lány volt ez a Berta.

Nem olyan szép, nem olyan ügyes, nem olyan kedves, mint Teruska, hanem hiszen nem is volt párja ezekben Teruskának messze földön!

Milyen ragyogó szép volt ez a legelső bálja Teruskának! Itt kapott végre sebet az ő megsebezhetetlenné hitt szivecskéje.

Mikor legelőszőr bemutatták neki azt a komoly arczu, magas fehér homlokú czvikkeres fiatal tanárt, ugy megdobbant a szivecskéje, mint még soha, senkinek láttára. — És aztán nem is törődött többé senkivel a tanárt Márton Bélát kivéve.

A szegény kopott egyszerű fiatal ember nem merete elhinni azt a végtelen boldogságot hogy ez az ünnepeit, gyönyörű leány az ő semmit mordo mindennapi vonásaiban jobban gyönyörködje, mint a körülrajzó divatos uracsok közül bármelyikében is.

De aztán el kellett hinnie, hiszen azok a gyönyörű szemek olyan beszédesek voltak, azok a parányi puha kezezzék olyan készséggel pihentek az övében! És Márton Béla olyan végtelenül boldognak és szerecsésnek érezte magát! Nem is vette észre a ragyogó arany virág mellett azt a szerény, jelentéktelen másikat, Bertát, a ki oly titkolhatóan érdeklődött rá nagy fekete szeméit.

magyar nagyuraknál, s ezért nincs Csehországban agrár-mozgalom, bár ott a földbirtok még inkább egyesek kezében van összpontosítva, mint nálunk akár a Dunántul.

Ezeket a heverő kincseket kellene a magyar ipar táplálására mozgósítani. jól járna vele mindenki s nem kellene többé ilyen kedvezmény-törvényekkel kolduskodnunk.

Debreczen, december 5.

Tiltakozás az kvótaemelés ellen. A mezővárosi függetlenségi polgárok jövő vasárnapon nagy népgyűlésre készülnek, hogy tiltakozzanak a kvótaemelés ellen. A népgyűlésre a kerület képviselője, Tóth János is leutazik.

Ismét egy új Kossuth-szobor. Magyarország egykori kormányzójának emlékét egészen más ént tiszteli a vidék, mint a főváros. A fővárosban évek óta együtt van több száz ezer forint, de a mint a tavasszal megjöttük, el fog mulni a század, a szoborra azonban még csak a pályázatot se írja ki a fővárosi tanács, melyre a százezrek kezelését bízták. A vidéken ellenben ezalatt egyre-másra alakulnak a Kossuthnak szobrot állító bizottságok, jelentéktelen helyeken is és egymásután leplezik le a Kossuth-emlékműveket. Legújában Torontálmege Vasárhely községében határozta el a tehetséges polgárok egy értekezlete, melyet ifju Szenté Imre, a polgári-kör elnöke hívott egybe, hogy Kossuth Lajosnak szobrot állít, melynek költségeit közadakozással szerzik össze. A szobrot Torontál-Vasárhely nagy terére szánták s a lakosság körében rögtön hozzá is fogtak a házról-házra való gyűjtéshez.

A képviselőház ülése.

A kvóta-tárgyalás tegnap kezdődött meg a képviselőházban. A tárgyalás iránt nagy érdeklődés mutatkozott a képviselők körében és ez az érdeklődés a karzat közönségére is átcsapódott, mely zsúfolásig megtelt.

A vitát Nemenyi Ambrus nyitotta meg,

A következő napok voltak szegény Teruskának legboldogabb napjai.

Ha látjátok a vén Teri nénit, amint hosszan, mereven néz egy pontra és fonyadt ajkain valami szelíd, előttem ismeretlen mosolygás vonul végig: mindig arra a felejthetetlen boldog korszakra téved be a lelke...

Olyan nagyon, olyan végtelen nagyon szerettek egymást ő és Béja!

S a milyen boldog volt Teruska, olyan boldogtalan volt a szegény Berta. Csak sápadt fonyadt, és nem sejtette senki mi baja.

Hányszor borult a nyakába Teruska tulajdon boldogságában, hogy csókolgatta a szegény Bertát, hogy suttogetta el neki azokat az édes szavakat, melyeket Béja, az ő egyetlen édes Bélája mondott neki.

Nem tűnt fel előtte az a huzódózás a szerető csókok és ölelések elől, nem látta azt a sápadt arcot, azokat a visszafojtott könnyektől égő nagy szemeket, nem érezte a szegény sziv fájdalmas dobbanását, a titkos sóhajokat. Nem látott semmit, nem törődött semmivel, hisz olyan, igen nagyon boldog volt!

A szegény Berta pedig egyszer csak ágyba esett. Nem vigyázott magára, meghült, azt mondták a doktorok. Teruska ott ült éjjelnappal mellette, ápolta hűséges odaadó testvéri szeretettel.

A nagy szeretet, a hűség odaadás nem volt hiába. Berta lassan épülni kezdett. S a hogy épült Berta, úgy halványodott a szép Teruska.

Oh azok a lázas, önkívületben hangoztatott szavak mindent elmondtak neki!...

kinek fejtegetéseit sűrű közbeszólások szakították felbe. Kubik Béla, Hentaller Lajos, Endrey Gyula, Rigó Ferencz gyakran zavarták meg az előadót, úgy hogy az elnök ismételten csöngtetet, rendre intett, sőt Kubikot rendre is utasította. És a mikor Nemenyi bevégezte köze egy órási beszédét, fölhangzott a már régen nem hallott „hoch“.

Csakhamar megváltozott azonban az ülés hangulata. Kossuth Ferencz emelkedett fel és nemcsak a függetlenségi párt, hanem az egész Ház osztatlan figyelme közt fejtette ki alaspontját, a mely egyszersmint pártjéé is. Miután röviden polemizált az előadóval, kijelentette, hogy a függetlenségi párt semmi féle kvótát, legyen az kicsiny vagy nagy, nem szavaz meg, mert mindennemű kvóta megcsorbítja hazánk önállóságát, függetlenségét. Majd igen érdekesen mutatta ki, hogy mely körülmények bírhatták rá az osztrák népmozgalmat arra, hogy Magyarországgal szemben kapzsi, önző követeléseiket érvényesíthették. És egy ily aküdozó féllal szemben volt a kvótabizottság lojalis, nemes, lovasias, pedig az osztrákok úgy viselkedtek, mint Shakespeare Shylokja.

Érdekes statisztikai adatokkal igazolta, hogy az eddigi kvóta is igazságtalan és méltánytalan volt, mennyire jogosulatlan tehát a kvótának fölemelése! Nálunk az adóterhek óriási fölszaporodásából semmi esetre sem lehet a kvóta felemelésére fegyvert kovacsolni. Utal Matlekovits, Horánszky, Földes munkálataira, melyek mindannyian erősségek a kvóta felemelésének megtagadásához, Kossuthnak adatokban gazdag érvekben erős beszéde mely hatással volt az egész Házra. Ez a hatás emelkedett, mikor beszéde végén meleg, hazafias érzéssel athatott szavakkal aposzrofálta a miniszterelnököt, hogy a sokat sajnárgatott országra ne engedje ezt az újabb terhet rárakni, és a töle eddig megszokott lojalitástól elvárja, hogy a kvóta fölemelését nem fogja eltűrni. Végül határozati javaslatot terjesztett be, a melyel utasítani kérte a kormányt, hogy a pragmatika szankcióiból eredő köcsönös védelmi kötelezettség teljesítését biztosító, önálló rendelkezésekre vonatkozólag nyujtson be törvényjavaslatot

Kossuth Ferencz beszédét lelkesen megéljenze a függetlenségi párt, a Ház elnöke pedig őt percznyi szünettel honorálta a más-

Ugy csudalkozott mindenki, hogy Teruska annyira megváltozott. Tökéletes ellentéte lett a régi enjének. Par hónap alatt ugy emlegették, mint a legkaczerabb, legjukkerebb lányt a megyében.

Mácsky Guszt, a vén roué, megint megkockázta egy forró szerelmi vallomást és oh csodák csodáj! Teruska most nem nevette ki, hanem oda csu-zlatta keskeny kis kezét az övébe, ráhajította fűrtös fejét a vállára és azt suttogetta most csak „bácsi“ nékül: „En is szeretem magát kedves Guszt! — mire Guszt ur a hetedik egekben érezte magát és a legönhittebb mosolylyal huzta végig két ujját gondosan kipedrett gyér bajsuzán.

— Aztán mondjátok még, hogy Mácsky Guszt, mar kivénült a hódításokból! Ezt csináljatok utánam gyerekek!

— Szegény Márton Béla a legnagyobb elkeseredéssel látta mindezeket. Első fájdalmában keresett valakit, a kinek elpanaszolja nagy csalódását. Ott volt közel valaki, nem is kellett sokáig keresni: a szegény, kedves kis Berta, ki mindenkor oly jó, oly szives volt hozzá.

Teruska nagyon jól számított!

A két sziv lassan közeledett egymáshoz. Béla már olyan formákat is megkockázta, hogy most látja csak milyen balga volt a csillogó, értéktelen kavics mellett észre nem venni a szerényen homályba huzódó uemes érzet!

Berta boldogan halgatta. Ejtűnt a régi keserűség, a régi boldogtalanság! Csak az nem volt szép Teruskától, hogy bolondította

fél óránál hosszabb, igen érdekes és mélyen átgondolt tanulmányát.

A szünet után Thaly Ferencz engedelmet kapott arra, hogy holnap mondhasa el beszédét, mire Széll Kálmán Barabás Belának felelt a „Jelen“-ügyben hozzá intézett interpelációjára. A miniszterelnök a baloldal nyugtalan-sága között fejtette ki, hogy a tartalékosok megbüntetése nem a magyar nyelv használata miatt történt, hanem mert a katonai fegyelem ellen vétettek. A midőn kitűnt, hogy a magyar nyelven való jelentkezés nem szándékoságból, nem renitenciából történt, hanem véletlenség-ből, akkor a büntetés elmaradt.

— Nem ez a kérdés, — zúgtak a baloldaról, hanem az, hogy Magyarországon a magyarul jelentkezőket megbüntetik.

— Nem ezért, — felel vissza Széll — hanem, mert a katonai parancs ellen vétettek.

Barabás Béla nem vette tudomásul a miniszterelnök feleletét, mert az mélyen sérti a nemzet köz rzületét és alkotmányunkat. Ha eltűrnék, hogy nyelvünk használata miatt bennünket megbüntetnek, akkor mi vagyunk a világ leghitványabb nemzete. Borzasztó, hogy a katonai egyenruhába bujtatott magyar ember fölött nem a magyar király, hanem az osztrák császár áll. Ma Magyarországon mindenütt idegen tiszték vannak, kik kirozzak a magyar ifjakat és ha ezek e bánásmód miatt fölzudulnak, a katonai fegyelem ellen vétének. Ez az állapot tarthatatlan. — Barabás tiltakozik az ellen, hogy a polgári minőségben jelentkezők fölött katonai hatóságok itélkezzenek, de főleg tiltakozik az ellen, hogy a magyar ifjakat azért büntessék, mert az osztrák tartományokban a nem «Hier»-rel való jelentkezés demonstrációt jelent. Nálunk a német nyelv csak türi nyelv es ha a katonaság magyar nyelven esküt tehet, szabad neki magyarul jelentkezni is!

Barabás beszédét azzal fejezte be, hogy a miniszterelnök válaszára nem vette tudomásul, mert ebből a válaszból kitűnt, hogy az ország Széllben is csalódott, a ki pedig jogot, igazságot és törvényt ígért. Barabás lelkes, szép beszédjével igen nagy hatást ért el a Házban. Pártja részéről sokan siettek üdvözlésére.

Barabás beszéde újabb fölszólalásra bírta a miniszterelnököt, ki azzal védekezett, hogy ő a hármas jelszót mindig igyekszik betartani és nem fognak neki egyetlenegy esetet sem

ezt a szegény fiút, ha soha nem szerette! — gondolta sokszor.

Teruska jól játszotta a szerepét!

Csak a fodros, c-ípkés, puha párnája, csöndes, néma éjszakákon volt a tanuja annak az emberfölötti kinnak, melyet Teruska nappal mosolygó alarcz alá rejtett. Csak a puha párnának suttogetta el azt a kimondhatatlan bánatot és azt a sok keservtől égő panaszt a sors ellen! Az a puha párna szivta magába a gyönyörű szemek égő könnyeit; nem csak beszivta, meg is őrizte hűségesen. Nem tudta azt meg soha senki!...

Mácsky Guszt, a vén roué, megint megkockázta egy forró szerelmi vallomást és oh csodák csodáj! Teruska most nem nevette ki, hanem oda csu-zlatta keskeny kis kezét az övébe, ráhajította fűrtös fejét a vállára és azt suttogetta most csak „bácsi“ nékül: „En is szeretem magát kedves Guszt! — mire Guszt ur a hetedik egekben érezte magát és a legönhittebb mosolylyal huzta végig két ujját gondosan kipedrett gyér bajsuzán.

— Aztán mondjátok még, hogy Mácsky Guszt, mar kivénült a hódításokból! Ezt csináljatok utánam gyerekek!

— Szegény Márton Béla a legnagyobb elkeseredéssel látta mindezeket. Első fájdalmában keresett valakit, a kinek elpanaszolja nagy csalódását. Ott volt közel valaki, nem is kellett sokáig keresni: a szegény, kedves kis Berta, ki mindenkor oly jó, oly szives volt hozzá.

Teruska nagyon jól számított!

A két sziv lassan közeledett egymáshoz. Béla már olyan formákat is megkockázta, hogy most látja csak milyen balga volt a csillogó, értéktelen kavics mellett észre nem venni a szerényen homályba huzódó uemes érzet!

Berta boldogan halgatta. Ejtűnt a régi keserűség, a régi boldogtalanság! Csak az nem volt szép Teruskától, hogy bolondította

fél óránál hosszabb, igen érdekes és mélyen átgondolt tanulmányát.

A szünet után Thaly Ferencz engedelmet kapott arra, hogy holnap mondhasa el beszédét, mire Széll Kálmán Barabás Belának felelt a „Jelen“-ügyben hozzá intézett interpelációjára. A miniszterelnök a baloldal nyugtalan-sága között fejtette ki, hogy a tartalékosok megbüntetése nem a magyar nyelv használata miatt történt, hanem mert a katonai fegyelem ellen vétettek. A midőn kitűnt, hogy a magyar nyelven való jelentkezés nem szándékoságból, nem renitenciából történt, hanem véletlenség-ből, akkor a büntetés elmaradt.

— Nem ez a kérdés, — zúgtak a baloldaról, hanem az, hogy Magyarországon a magyarul jelentkezőket megbüntetik.

— Nem ezért, — felel vissza Széll — hanem, mert a katonai parancs ellen vétettek.

Barabás Béla nem vette tudomásul a miniszterelnök feleletét, mert az mélyen sérti a nemzet köz rzületét és alkotmányunkat. Ha eltűrnék, hogy nyelvünk használata miatt bennünket megbüntetnek, akkor mi vagyunk a világ leghitványabb nemzete. Borzasztó, hogy a katonai egyenruhába bujtatott magyar ember fölött nem a magyar király, hanem az osztrák császár áll. Ma Magyarországon mindenütt idegen tiszték vannak, kik kirozzak a magyar ifjakat és ha ezek e bánásmód miatt fölzudulnak, a katonai fegyelem ellen vétének. Ez az állapot tarthatatlan. — Barabás tiltakozik az ellen, hogy a polgári minőségben jelentkezők fölött katonai hatóságok itélkezzenek, de főleg tiltakozik az ellen, hogy a magyar ifjakat azért büntessék, mert az osztrák tartományokban a nem «Hier»-rel való jelentkezés demonstrációt jelent. Nálunk a német nyelv csak türi nyelv es ha a katonaság magyar nyelven esküt tehet, szabad neki magyarul jelentkezni is!

Barabás beszédét azzal fejezte be, hogy a miniszterelnök válaszára nem vette tudomásul, mert ebből a válaszból kitűnt, hogy az ország Széllben is csalódott, a ki pedig jogot, igazságot és törvényt ígért. Barabás lelkes, szép beszédjével igen nagy hatást ért el a Házban. Pártja részéről sokan siettek üdvözlésére.

Barabás beszéde újabb fölszólalásra bírta a miniszterelnököt, ki azzal védekezett, hogy ő a hármas jelszót mindig igyekszik betartani és nem fognak neki egyetlenegy esetet sem

fölhozni, a hol ez nem történt volna meg. De mikor a hadseregnek joga van egy olyan rendeletet kibocsátani és ennek a rendeletnek hatáskörén nem lépett túl, a rekriminációnak nincs helye.

Erre nagy ellentmondás támadt. A közbeiktatások egész vihara zudult föl.
— A magyar miniszterelnöknek meg kellene védelmezni a magyar nyelvet! — dörög Rátkay László.

Az elnök hiába igyekszik a perczekig tartó lármát lecsillapítani. Barabás Béla meg egyszer felel a miniszterelnöknek, ujjal megtagadva a válasz tudomásul vételét. A mikor az elnök most föl akarta tenni a kérdést, névszerinti szavazást kérő iv jelent meg. A névszerinti szavazást el kellett rendelni és az első, a ki tudomásul vette a miniszterelnök választát — Gajári Géza volt.

A szavazás üres teremben folyt le. Mikor az elnök kihirdette, hogy 119 igennel, 41 nemmel szavazott, Ugron Gábor tiltakozott a szavazás ezen kihirdetése ellen, mert a jegyzők közül senki se jegyezte a szavazókat, hanem a gyorsírók végezték ezt a munkát. — Tóth János a függetlenségi párt jegyzője ehhez azt konstatalta, hogy ő az elnök megbizásából a távollévőket jegyezte és így a szavazás ellenőrzésében nem vehetett részt. Az elnök ennek az incidensnek azzal a kijelentéssel vetett véget, hogy miután most már az eredményt hitelesen nem lehet kideríteni, a szavazást holnap az ülés elején meg egyszer meg kell ejteni. — Ezzel Ugron Gábor megelegetett, mire a mai érdekes és mozgalmas ülés véget ért.

Ma a kvótajavaslat fölötti vita folytatása van napirendre kitűzve.

KÜLFÖLD.

Smolka meghalt. Lembergől táviratozzák, hogy Smolka Ferencz dr. valóságos belső titkos tanácsos, az osztrák képviselőház volt elnöke, ma déiben egy órákor hosszas betegség után nyolczvankilenc éves korában meghalt.

Smolka, az ősz lengyel politikus Galicziában Kalunban született 1810. november 5-én s a negyvenes évek elején, mint fiatal fiskális az alkotmányos és nemzeti mozgalmak egyik főszerepeje volt. A bécsi kormány

törekvéseiért halálra ítélte, az uralkodó azonban megkegyelmezett neki s csak ügyvédi diplomájától fosztották meg. 1848-ban az újonnan szervezett birodalmi gyűlés tagja lett s ettől tagva mint a liberális bajnoka szerepel mindenütt. Hazánk iránt érzett szeretetét és szimpátiáját ebben az időben mutatta meg legőszintebben mindenkor, a mikor alkalmá volt rá. A mikor az udvar Kiemsierbe tette át a gyűlést, Smolka lett az elnöke é a fölosztás napján is ő ült az előki székben. Az abszolutizmus éveiben ügyvédkedett s 1861-ben került ismét a galiczi tartománygyűlésbe és birodalmi gyűlésbe, a hol a federalizmus első harcsozáva szegődött. Két évvel utóbb buskomorságba esett s öngyilkos akart lenni, de megmentették s négy év múlva gyógyultan újra partja élére állt s ismét egyike lett a legbefolyásosabb politikusoknak. Közben a lengyel képviselőkkel együtt ő is távol maradt egy időre a birodalmi gyűléstől, amelynek 1881-ben újra elnöke lett. Nagy népszerűség közt töltötte be állását 1893-ig, a mikor öregsege es süketsége miatt kénytelen volt lemondani. Ettől fogva visszavonultan élt és sokat betegeskedett, míg végre ma a halál megmentette az agkor szenvedéseitől. A magyarság jó barátot vesztett benne, olyat, a milyen keves élt a Lajtán az osztrákok között.

A háború.

A dél-afrikai Wilberuról decemberben addig nem érkezett újabb, nevezetesebb hír, Bizonyos azonban, hogy az angolok előnyomulása Natáiban is, a nyugati harctéren is megakadt. A frere-i angol tábor nem tud mozogni. A burok, a kik lerombolták a kolonzoibidat is, megszállták a Tugala-folyó mentén lévő összes hadalásokat úgy, hogy az angoloknak szinte lehetetlenség e folyón átkelni, hogy Laydsmith segítségére menjenek. Lejebb Estour-nál is van egy bur sereg a melynek az a rendeltetése hogy az angolok visszavonulását megakadályozza és a Pietermaritzburgból esetleg jövő segítséget föltartóztassa. A nyugati harcz éren Methuen lord nem tud elérni seramit, miután az eddigi csatában seregének negyedrészét elvesztette. A déli (fokföld) harczterén sem haladnak az angolok semmire s Gohacre tábornok, a déli hadtest parancsnoka mindössze annyit jelent Londonba, hogy a

helyzet a Fokföldön változatlan. Annál tevékenyebben azonban a burok. A natáli harctéren Kolonzónál gyűjlik össze erejüket, nyugaton pedig Kianje tábornok vezetése alatt mintegy tizenötezer bur foglal állást a Modder folyó partján s támadásra készül Metinen lord ellen.

Az Arnheimer Courent egy harctéri magánlevele érdekes dolgokat közöl arról, hogy miként bannak az angolok a fogoly burokkal. Lehet, hogy a levélben több túlzás is van, az azonban bizonyos, hogy a bur foglyok sorsa igen keserves.

Diplomáciai körökben még mindig élénk eszmecsere tárgya, hogy Anglia a hadállapotot notifikálta, a mi által elismerte a burokat hadviselő félnek. Mindinkább tért hódít az a vélemény, hogy a háború notifikálása Vilmos császár indítványára történt. Mások ellenben meg vannak róla győződve, hogy a notifikálás csak azért történt, mert Anglia eddig nagy veszteségei miatt kényszerítve volt arra s ha nem ismeri el a burokat hadviselő félnek, nagyon veszélyeztetni a kétezernél több angol fogoly sorsát.

A szabadkai honvédszobor.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, decz. 5.

Szabadka város közönsége díszes emlékoszlopot emelt ama honvédeknek emlékére, akik 1848-ban a város védelmében elesetek. Rég nem volt ilyen magasztos, ilyen lélekemelő nemzeti ünnepe a nagy bunyevác városnak. Hetek óta készülünk rá. Az előkészületekben részt vett egész Bács-Bodrog megye. S ma leleplezési ünnepélynek napján a nemzeti színű lobogók százait lengette a szél, s a hazak ablakait drapériák díszítették. Elment az ünnepélyre a város örege, ifja: s még a megye távolabb fekvő községei is elküldték képviselőiket, hogy résztvegyenek a hősök iránti kegyelet magasztos ünnepén.

Az ünnepélyt Schmausz Endre főispán nyitotta meg rövid hazafias beszéddel a Pestszálló dísztermében. Innen a Teréz templomba vonult az ünnepő sereg, a hol Mammusics Mátyás prépost hálaadó istentiszteletet tartott. Majd a „Nemzeti Kaszinó” elé mentek, ahol az emlékoszlop áll. Mammusics Mátyás

roskad, hogy nem bírja tovább, de azért csak játszott, mosolygott, bolondított. A gyöngetestben fészkelő női lélek sokszor annyi önmegtagadásra, lemondásra képes, melynek súlya alatt egy erős férfi leroskadna!

Aztán Béla eljegyezte Bertát, ki esengve kérte, hogy folyamodjon valami más helyre ismét, hogy egyedül, egészen egyedül lehessenek. Béla kiértette a könyörgő szavakból, hogy menyasszonya félti őt Teruskától. Csak mosolygott, de nem tagadta meg ezt a kérést. Haga is óhajtotta.

A mint megtörtént az áthelyezés, messze egy kis felföldi városba, megtartották az esküvőt.

Mikor kigördült az új párral a vasutamonó kocsis, Teruska betántorgott kis szobájába, mert érezte, hogy összeroskad. De még volt annyi ereje, hogy a körülte alkalmatlanokódó Mácskynak azt mondja, hogy a sok fáradság igen kimerítette és rosszul érzi magát. Csak ő tudta, hogy milyen nagyon fösszull! De szerepét jól vitte; de nem sejtette senki, hogy mit szenved ő hónapok óta, csak azért, hogy az ő imádott, beteges egyetlen testvérét boldognak lássa.

Lám, milyen rossz az, ha valakinek oly érdekes, olyan forrón szerető jó szíve van!... Szegény Teruska! Még is csak hiába áldozta fel magát!

Mácsky Gusztó az esküvő után csakhamar tapasztalta, hogy a szép nők kegye ingatag, mily állhatatlan valami! Teruska egyszer amikor valami ostoba szerelmi mondatot kanyarított ki neki a legkorrektebb szemforgatással és sóhajással, csak a szeme közé ne-

vetett azzal az utanozhatatlan hamis hunyorgással és megint csak azt mondta neki:

— Ugyan ne tréfáljon kedves Gusztó bácsi!

Gusztó házi leforrázva hallgatott el és sietett eloldalogni.

— Bácsi?! én bácsi?!... Ej, j!... mormogta igaz bosszankodással. Nagyon az elevenére volt tapintva!

Es Teruska így bánt el a többivel is. És amikori édes leányból mérges csipkelődő, epés teremtes lett, nem csoda, hogy lassan kerülni kezdtek.

Igy mult el egy és fél esztendő, amikor meg egyszer egyetlen egyszer alkalmá lett volna boldoggá lennie, csak ne lett volna Teruska egyszersmind olyan büszke is.

Ugy történt, hogy a szeretett nővér, Berta hirtelen, váratlanul meghalt, egy szegény kis árva hagyva maga után.

Teruska találkozott Bélával a temetésen és amikor véget ért az a szívet tépő szertartás, Béla kikísérte őt a vonatához. Nem is kér, hogy maradjon pár napig.

Mig ott álltak a Perronon sötéten, gyászosan, szótlanul, várva a vonatot, egymásra néztek. A férfi valami unszolás, várakozás, könyörgés felet olvasott a sirástól és szenvedéstől kékkarikás szép szemekből és megdöbbenve kérdezte magától:

— Vajjon mit akar? Csalódtam volna benne? — és szólni akart. De aztán mégis meggondolta és várt, hogy a nő szóljon előbb.

De az nem szólt, csak nézett rá és azt gondolta:

— Még öt perc van a vonat megérkezéséig. Ha szól hozzám szeretettel, kérelem, én mindent bevallok és mi még boldogok leszünk!

En nem bírok, nem tudok addig szólni, mig ő nem teszi,

De Béla nem tette. Csak néztek egymásra tovább is szótlanul. Mindketten érezték, hogy valami megmagyarázni valójuk van egymásnak, de egyik sem mert, egyik sem tudott hozzá fogni, pedig már messziről hallatszott a vonat robogása. Még egy perc és késő!

A perc is elmúlt, a vonat is megjött, de ők még mindig hallgattak.

Ekkor a leány hidegen, fagyosan kezét nyújtott és azt mondta:

— Isten áldja meg, sógor! és fölkapaszkodott a kupéba, nem véve észre Béla segíteni siető kezét. Aztán az ajtó becsapódott, a vonat dübörögve megindult s ők az ablakon át még egy hideg tekintetet váltottak egymással, hogy soha többé ne találkozzanak.

Kölcsonösen megváltak győződve, hogy ők egymást nem szeretik.

Béla egy év múlva megint megházasodott. Anyát akart adni gyermekének, azt írta.

Es itten véget ért a Teruska regénye.

Lassan észrevétlenül lett belőle Teri néni, a kit ti ismertek: a savanyu, házsártos, aszott vén leány. Ne haragudjatok rá! Azért ő még is megérdemli, hogy szeressetek. Az a savanyu természet csak azért velő, hogy az ő nagy önfeláldozó jó szívét elrejtse. Ne haragudjatok rá, hiszen olyan boldogtalan volt teljes életében a szegény öreg Teri néni!

prépost megáldotta a diszes emléket. A szabadkai dalegyesület elénekelte a „Szózatot”, azután Bekeffy Gyula dr. szép ünnepi beszédet mondott. Ezután Csillag Karoly dr. alkalmi ódáját szavalta el. A költemény első strófája így hangzik:

Viszhangja rég c'hangzott csatazajnak,
Zendülj meg újból pillanatra csak —
Hogy újra lássuk a hős daliákat
Amint a földön elszáguldanak
Akik vagy győztek vagy elesetek
Becsületben hagyták meg nevük,
Emlékeztnek halk szellője jöjj el
E köoszlopnál játszadozz velük.

Végül id. Frankl István főgimnáziumi igazgató lépett a dobogóra s a 48-as időkbeli történeti reminiscenciát adott elő. A dalkör Himnusza fejezte be a szép ünnepet.

Az emlékoszlop mintegy 15 m. magas s hatalmas talapzaton álló zula. Az oszlop te tején cserkoszoruzott agyun, a magyar hitrege győztes turul madár áll kiterjesztett szárnyakkal, csőrében honvéd kardot tartva. Az emlékoszlopon a következő feliratok vannak: (Északi oldalon.)

Kaponyán, 1849. márczius 5-én. A szabad-ságért vivott győzelmes ütközet hős vitézeinek, Szabadka „megmentőinek. A győzelm feliszádos emlékeire, Szabadka szab. kir. város törvényhatósága és közönsége. 1899.

(Déli oldalon.)
A győzelmes ütközetben részt vettek: Gaál László alezredes vezénylete alatt: az 5. honvédszázalaj, a Ferencz-Károly ezred két százada, a budai gránátos szakasz, Bocskai „Fekete sipkások” Pal Antal vezérletevel, zombori nemzetőrök Putnik Béla alatt, szabadkai nemzetőrök, vidéki segélycsapatok Czintula Antal alatt, tüzérség Paganini József alatt, a 3. honvéd huszárság egy százada, nemzetőri lovasság.

(Nyugoti oldalon.)
Mintők a hősök, a honert, elni, halni tanuljatok!

(Keleti oldalon.)
Tettök sugara atragyog időn, enyészeten.

Délben a Nemzeti kaszinóban ünnepi lakoma volt, este pedig diszlocadást tartottak a színházban.

H I R E K.

* **Városi képviselőválasztás.** A piac-utczai választó polgarok a 14-iki választás ügyében értekezletet tartanak, melyre a következő meghívót bocsátották ki: Tisztelt Polgártárs! A december 14-én tartandó városi biz. tag választás ügyében a debreczeni piac-u. választópolgarok pártonkívüli értekezletet tartanak decz. 6-án d. u. 3 órakor a (Márkus-féle) Dreher sör-csarnok helyiségében, melyre szives megjelenését kéri s városuk érdekében elvárja a bizottság.

* **Felhívás!** A városi tanács katonai és illetőségi ügyosztálya felhívja mindazon 1880. és 1881-ik évben született helybeli és idegen illetőségű népfelkelő köteles ifjakat, hogy a mennyiben összeírások végett még nem jelentkeztek volna, ebbeli jelentkezéseket a katonai és illetőségű ügyosztálynél (Városháza I-ső emelet keresztépület) a hivatalos órak alatt folyó év, december hó végeig anyival inkább megtegyék, mert a későbbi jelentkezések figyelembe nem vétetnek. Debreczen, 1899. évi december hó 4-én. Oláh Karoly tanácsnok.

* **Jogászok bálja.** Tegnap délután gyűlést tartott a jogakadémia ifjusága, melyen arról határoztak, hogy a közeli farsang alatt bálát vagy táncestélyt tartanak. — A határozat egyhangulag a bal mellett nyilatkozott, melynek napját január hó 20-ára határoztak el. Egyben megalakították a tisztikart is a következőképen. Elnök: Szunyoghy Márton, al-elnök: Jármy János és Kun Béla, főjegyző:

Kardos Endre, háznagy és ezigányvajda: Farkas Imre, pénztárnok: Bay András, jegyzők: gr. Degenfeld Kristóf és Várnay Bertalan, elnök: Domabidy Pál. A rendezőbizottság még nem teljes, így annak névsorát később közöljük!

* **Bevallott öngyilkosság.** Lapunk tegnapi számában röviden már megemlékeztünk arról, hogy milyen rejtélyes eset foglalkoztatja a debreczeni rendőrséget. — Hétfőn virradóra ugyanis egy vértócsában fetregő emberre találtak abban az új, de meg lakatlan házban, a mely a csapó utczai külváros lovassági laktanyával szemközt áll. A szerencsétlen ember balkeze a csuklóban, hasa és a gége fölött nyaka fel volt hasítva. Az értesített rendőrség intézkedésére beszállítottak a szerencsétlen embert a kózkórházba, a hol dr. Csikos kómoslá es bevarta sebeit. Délfelé visszanyerte eszméletét s akkor kihallgatták. Elmondta, hogy Varga Andrásnak hívják és Karczagra való. Tegnap este jött Debreczenbe. Egy pálinka mérésben töltött rövid időt mikor onnan kilépett, hozzásegődött egy elötte ismeretlen fiatal ember s az beszélt rá, hogy ejjeli nyugvóra a lakatlan házba terjenek. Mikor beértek, az ismeretlen egy nagy kés-sel nekiesett, felhasította balkezeit, majd kétségeesett védekezése közben a nyakat és a ha-át vágta fel. Az ismeretlen ezután kiugrott az ablakon es elmenekült. Így adta elő Varga András szerencsétlenségét s már estére kiderült, hogy az egész rabtótamadási história nem egyéb mesénél, amelyet Varga csak azért gondolt ki, hogy öngyilkossági szándékát palástolja. Estefele ugyanis a kózkórházban újra valomást tett, Töredelmesen elmondta, hogy abbó a mit délben vallott, egy szó sem igaz. Maga kereste fel a lakatlan helyet, maga vágta fel balkezén az ereket nyakat es hasát, mert megunt a fi élet küzdelmeit es szabadulni szeretett volna belőle az örök megnyugvást ígérő halálba. Varga vallomásról újabb jegyzőkönyvet vettek fel. Állapota súlyos ugyan, de a mint kózkórházból értesülünk, nem ad aggodalomra okot, mert fel fog gyógyulni.

* **Mandel Béla párbajügye.** A debreceni kir. tvszék büntető tanácsa Hoffmann bíró elnökléte alatt ma mondott ítéletet Mandel Béla es Reiner Mór párbaj ügyében, a kik egy összeszólalkozásból kifolyólag verkedtek meg a tavasszal. A párbajban Reiner sérült meg, Mandel sértetlen maradt. A vádlottak, valamint a segédek es orvosok kihallgatása után a tvszék dr. Galánffy Lajos vádbeszédére Mandel Béla 2 hónapi, Reiner Mór 2 heti államfoghazra itelle. Vádlottak, valamint az ügyész megnyugodtak, így az ítélet jogerős. Evvel kapcsoban megemlítjük, hogy a tárgyalás megelőzőleg olyan verziók keringtek a városban, hogy Mandel az ítélet elől Amerikába ment ment ki. A hírről mi is megemlékeztünk annak idején. Mindezekre erősen rácafoltt maga Mandel Béla, ki a tárgyalásra pontosan megjelent. — A 2 hónapi büntetést a Mandel sok párbaja magyarazza meg, ami a jelen e tben nem is sok, de a tvszék enyhítő körülménynek vette Mandelnek a párbajra okot szolgáltatott ügyben való higgadt eljárását.

* **A Zion mulatságra** a meghívókat most bocsátják szét, érdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy az egylet választmánya megvette a rendezést a kezebe, melynek élén a fiatal buzgó elnök mindent elkövet, hogy a mulatságon mennel kedélvesebben érezek magukat. A hölgybizottság már megalakult es az ott rendezendő hal-estély egyik fővonzó erejét fogja kepezni a kellemes-égekben bővölködő estélyen.

* **Jubiláló hitközségi elnök.** A H. Szoboszlói izraelita hitközség Vasárnap f. hó 3-án ünnepelte meg ügybuzgó vezetőjének Adler Farkasnak 25 éves elnöki jubileumát. Az érdemes elnök ügybuzgósága, ernyedetlen szorgalma, es aldozatkészsége virágoztatták fel 25 év alatt a hitközséget, amely ma már a legrendezettebb hitközségek közé tartozik. — Diszes temploma, es a hitközség épületei, kitűnően szervezett iskolaja, semmi kívánnivalót sem hagy maga után. — Mindezen örvendetes alkítás, s mindaz a haladás, a melyet az elmúlt 25 év története felmutat az Adler Farkas hitközségi elnök nevéhez fűződik. — Nem csoda tehát, ha az érdemekben gazdag jubilans elnököt, hitközsége annyi szeretettel es elismeréssel ünnepelte. — A jubileum delután 2 órakor vette kezdetét az ujonnan épült tanácsterem disztermében. — Az ünnepélyes diszközgyűlés megnyitása után nyolcz tagu küldöttség ment a jubilans elnökért. Dr. Grósz Adolf ügyvéd vezetése mellett Dr. Grosz Adolf ügyvéd hivta meg a jubilans elnököt a diszközgyűlésre, aki éljenze közepette foglalta elnöki széket, a mire Katz Salamon főrabbi szép beszédben üdvözölte a jubilans elnököt. Ezután Szép Samuel jegyző felolvasta a hitközség üdvözöló iratát, majd a jubiláló elnök arczképet leplezék le, mire a jubilans elnök meghatva köszönte meg a kitüntetést. Este 100 terítékü bankettet rendeztek a jubilans elnök tiszteletére, a hol az elnök fia dr. Acsády Ignác kitűnő történet író es publiczista is megjelent s örömet fejezte ki a szoboszlói hitközség nagymérvü előhaladása felett.

* **A „Bikur Cholim”** vasárnap este tartotta a Frohner szaloda éttermében jótékony czélú halestélyét a kántor- es énekkara közreműködésével. Az estélyen Krausz Vilmos főrabbi emelkedett hangon tartott beszédén kívül Rosenberg József egyleti elnök, ifj. Schwarz Vilmos, Burger D. József urak mondottak szép pohárköszöntőket. A halestély igen szép jóvedelmet hozott az egyetnek.

* **A polgar jogai.** Oltyan Gergely tegnap addig garabonált az utczán széles jókedvében amig akadt egy rendőr, aki bekisérte. Ez ugyan nehezen ment, mert a derék férfiú váltig azt bizonyította, hogy ő polgar, ergo neki joza van a garazdalkodáshoz. Ennek folytán aztán a rendőrség dultijában vigan kurjantott tovább, Bejön egy rendőr:

— He, ne larmázon itten!

— Jogom van hnzzá. Én polgar vagyok! Sőt azt is a polgar szent sogának vélte, hogy jól melbe vágja a rend szolgáját.

Bejön a másik rendőr. Az se különben járt a polgarjogok szent nevében. De már ez a féktelen kiszélesítése a polgarságoknak nem tetszett a rendőrségnek. Kenyszerzubbont hoztak es abba öltözteték a rugkapalózo polgárt. Amig az ügyészségre szállítottak, az egyik rendőr megvigasztatta;

— Látja ez meg a rendőr joga.

* **A becsület után.** Ott tengette életét a bün tanyajan, hol nincsen erkölcsről szó, hol halvány árnyeka sincs a becsületek. Kaczagott a többiekkel, szeretkezett mindenkivel, de az ő lelket, melyből még nem halt ki a jó érzés es erkölcs utolsó szikrája, nem mételyste meg teljesen a festett arczu hölgyek fizetett szerelmi világának nehéz, bünterhes légköre. — Nem tudta megérteni, hogy az emberi jog melyik paragrafusa alapján — köteles ő minden embert egyformán szeretni, melyik az a láthatatlan hatalom, mely jogot

ad kivétel nélkül mindenkinek, hogy vele ugyanjék, mintha kizárólag az övé volna. Tépődéseit nem tompította el a pezsgő, gondolatait nem bilincselte le a livornya, s nem elgittette ki a perczek muló gyönyöre. Szabadság után vágyódott, s míg a vele együtt erkölcsös romlásra praedestinált többi szerencselen dévajul livornyazott, ő félrevonulva szötte ábrándos terveit a javulásról, szabadságról. S aztán egy szép napon, midőn keblét majd szétfeszítette a vágy, csak úgy ahogy volt, hiányos öltözékben, egy szál kendővel vállai eltűnt a bűn tanyájáról, megszökött. Ki tudja merre? Talán odá, a hol becsületes munkaért jól megérdemelt kenyeret adnak, hol hisznek még a szerelem, ósók tisztaságában, visszaoda, ahonnan ki tudja mi kergette a bűn förtelmes tanyájára. Sohasem kéő a megbánás. A társadalom ha nem is bocsájt meg végképpen a maga bukottjainak, ha nem is veszi le róuk teljesen a gyalázat bélyegét, de megbékül velük s annak az égető bélyegnek idővel elmosódó nyomai örökké erényőrei annak, ki a homlokán viseli. S ki tudja, hogy ebből a szerencsétlen bűnös, megtért leányból nem lesz e még — tisztességes asszony!

* **A szociálizmusról.** Annak idején megemlékeztünk arról a felolvasásról, a melyet Dr. Boldizsár Kálmán rendőrfőkapitány nagy érdeklődés mellett tartott meg a városházán. A szociálizmusról olvasott fel, a mely értékezése most könyvalakban is megjelent és az ipartestületnél máól kezdve megszerezhető.

* **Öreg asszony nem vén asszony.** Az ember adig fiatal, a míg sz-retni tud. Ezt tartotta Sulbár Magdolna is, bár az idő telehintette már a fejét jócskán hóval, hogy alig találai hajszálai közt a feheren kívül mást. De azért szerelmes volt a Magdolna asszony, vagy inkább, csak f ő k ő t ő alá akart jutni. — Magához édesgetett egy fiatal legénykét az 52 esztendő aggszáz. jól tartotta, kedvében járt, mert a legény megígerte, hogy mihelyt nagykoru lesz, feleségül veszi. És penzt is esikart ki tőle előlegül a vőlegény jelölt és a szerelmes M a g d o l n a nem tudta volna ezen kérését m e g t a g a d n i. — Pedig kár volt adni, mert tegnap faképnél hagyta a legény a menyasszonyt. Ma a rendőrségnél járt Sulbár Magdolna, hogy kerítsék meg a vőlegényt, de Sztibonics Mihály, a ki a nászéjszakától nagyon felt, bi onnyal elég ügyes lesz és olyan helyre rejtőzködik, a hol egyhamar nem akadnak a nyomára.

* **Meggyilkoltam az asszonyt.** Erősen berugva beállított ma a rendőrkapitánysághoz Horrváth, hol nagy nehezen neki támaszkodva az egyik asztalnak, elkezdte mondogátját :
— Meggyilkoltam az asszonyt ! Eljöttem, csukjanak be.

Persze, erre már figyelni kezdtek a szobában levők s kérdezték tőle, hogy hívják. — Mondogatta is az atyafi a nevét, hanem csak annyit lehetett szavából megérteni, hogy Horváthnak hívják. Azután megint rákezdte :

— Megölöm. Csukjanak le. Hát le is csukták az atyafit, de nem azért, mert megölte az asszonyt, az asszony ugyanis, kit az egyik biztos azonnal fölkeresett, a legjobb egészségben van. Igy Horrváth uram csak a szesz karos befolyása alatt gondolta ki a gyilkosságot. Ha kialussza magát, ő maga is csodálkozni fog a dolgon !

* **Ferenoz József keserűviz** az egyedüli kellemes ízű természetes hashajtószer. Hatása enyhe, biztos és minden mellékület nélküli, miért is általánosan kedvelté vált és az orvos urak különösen ajánlják. Mint rendszeres adag egy boros poharral reggel éhgyomorra veve elegendő. Kérjünk határozottan Ferencz József keserűvizet.

Mulatságok.

A gazdaszok bálja.

A debreczeni gazdaszok tanintézet hallgatói 14-én csütörtökön az Arany Bika disztermében zártkörű mulatságot rendeznek. A gazdaszok mulatságok híresek, mert hisz ott a jókedv általános. A csütörtöki mulatság sikeréhez sem fér tehát kétség. A bizottság különben a következő meghívót bocsátotta ki :
Meghívó a debreczeni m. kir. gazdaszok tanintézet hallgatói által segélyegyletük javára 1899. évi december hó 14-én csütörtökön, az »Arany Bika« disztermében rendezendő zártkörű tánczestélyre. Személy-jegy 3 korona, család-jegy 3 személyre 8 korona, páholy-jegy 10 korona. Páholyba lépőknek személy-jegy nem keli ellátva lenniök. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirdapilag nyugtáztatnak.

Jegyek a meghívó előmutatása melótt válthatók : Békés Lajos és Zádor Lajos urak üzletében és este a penztárnál. Kezdeté 8 és fél órákor.

Rendezőség : Baranyi György Bartsch Róbert Blayer Ferencz Bogisich György Bokor Sandor Botos Ödön Buchvald Ödön Czeglédy Ákos Csippék Gyula Diószeghy Sandor Dollák Jenő Fabricius Endre Fülöp István Gálbory Sándor Gáspár Ernő Geréby György Groman Gyula Grosz F. Haracsek L. Jakó P. Jármy Béla Jóna János Kardos Ferencz Karkalits Sándor Keresztfalvy Jenő Kintziy Sandor ifj. Madarassy András Mezey Mihály Miklya Z. András Morvay Mihály Pokomándy Imre Póka József Schmitt Elek Soldos Béla Szilassy Mihály Szkurka Andor Szirányi Sándor Szűcs József Takács Kálmán ifj. Temesváry János Tóth István.

Református bál B.-Ujfaluban. Berettyó-Ujfaluban, a mint tudósítók írja decz. 2-án tartatott meg a »Református Bál«. Valamikor, az ugynevezett régi jó időkben látott b.-ujfalu ilyen igazán díszes köszönséget és oly hamisiatlan jó kedvet, mely uralta az egész bált másnap reggel 1/2 óráig, a mikor távozott a védnökő ifju Mórícz Pálné ömeltóságá s vele együtt mind a még nagy számmal együtt levő közönség. A bál fényes sikere a páralan kedélyű, szeretetével mindeneket lebilincselő védnökőnek köszönhető. Minden tánczos nő azzal a jó emlékekkel távozott, hogy ily jól még nem mulatott, de ki is tettek magukért, úgy a váradi, mint a debreczeni jogászok és gazdaszok, kiknek magas kedve miatt nem pihent soha a cigány.

Színház.

Az arany kakas.

Tegnap este fel ház előtt ismét az Arany kakast adták. A darabról, valamint az előadó színészek játékaról elmondtuk véleményünket, melyet megváltoztatni nincs okunk. A vizenyős német bohózatban ismét kitűntek Sziklay, Rubos, Szathmáry, F. Kállay Lujza, Fái Flóra.

Reflexiók

»Sulamit« mint opera című bíralatra

Írta : **Burger D. József.**

»Sulamit, mint opera« cím alatt Gondy Károly e lapok tegnapi számában hosszas bíralatot ír a »Sulamit« cz. zsidó dalműről, és oly fotográfákat jobban mondva karikatúrákat mutat be a híres és közkedveltségnek örvendő szindarabról, melyeket szó nélkül nem hagyhatok, amár nem szívesen szaporítom a bíralók seregét ; elég mulattató a szerzők szünni nem akaró felburjánzás. És ha a t. bíraló megmaradt volna tisztán a zene bíralatánál, a mint cikke bevezetésében maga elismeri, hogy az előadáson tisztán csak a zenére ügyelt, nem szóaltam volna fel, mert nem vagyok zeneértő és nem vehetem fel a harczot oly kiváló zeneértővel, mint a minő a t. bíraló.

De a t. bíralót a kritika szilaj paripája oly térre ragadta el, melyen nem mozoghat oly biztossággal, mint a zene-értelem sima parketjén és így nem lehet csodálni, hogy lépésről lépésre megbottlik azon göröngyökön, melyeket a héber iradalomban való járattansága utjába pördít.

A t. bíraló ugyanis azzal a felfedezéssel lepi meg a szerzők tömkelegében amugy is eltévedt közönséget, hogy a »Sulamit« legendája nem is héber eredetű. Bocsásson meg nekem a t. bíraló, de emberi kötelességemnek tartom a kritika megbokrosodott paripájának kantárját már az első bottlásnál megragadni. Sulamit története a kut és macska (ott m-nyétről van szó) jelenetével együtt, benn van a talmudban. A »Sulamit« héber eredetét tagadni, tehát annyit tesz, mint magát a talmudot héber jellegétől megfosztani. Én a darabot kétszer néztem meg. Második előadására elvittem a színházba 80 éves anyámat, aki minden jelenetét előre megmondta, mert mint állítá, az egész mesét héber szövegben olvasta. Az eltérés csak abban van, hogy a héber eredetiben a darab nem házassággal, hanem Sulamit halálával vézződik, a kinek szíve az Absolon visszatérése feletti örömeiben megreped.

De ha nem énekes tragédiát akartak írni a szerzők, a darab fináléját egy zsidó dalmű természetéhez képest kellett megváltoztatniok.

Nincs igaza a t. bíralónak abban, hogy a zenének rémes zajjal kellene kísérenie a vízbefuló Sulamit jalkáltásait. Hiszen Sulami nem esik bele a kutba és nem is fut a vízbe. Szomjuságát csillapítandó önként száll le a kutba és a keleti kutak alkotásánál fogva ez nem is ritka eset és örületes vállalkozás volt. A bibliában is olvassuk, hogy Rebeka lement a kutba és a legenda szerint a víz felszállt hozzá. Mint a keleti kutaknak általában, bizonyára e kútnak is volt a mélységben párkényzata, a melyről kényelmesen szörpint-hetett volna a vízből. Ott csak az a baj érte, hogy a roppant mélységtől elsédült és elvesztve lélekjelenetét, ki ltott segítségért es a kut mélyéből felható jalkáltást egészen helyesen kíséri a zene lágy, szivreható hangja.

Téved a t. bíraló abban is, hogy az ősz szakálu papok inkább csak lejtése, mint táncza anakronizmus a héber szokások bemutatásában. David, a zsoltár király maga is tánczolt a frigy szekreny előtt. Sőt egyes vidéken a vallásos zsidók menyegzőin még most is divik az a talmudban is említett régi szokás, hogy a papok az ugynevezett menyasszonyi tánczot lejtik.

Végül kifogásolja még a t. bíraló Joáb és nem mint ő nevezi Beliazár harczos magaviseletét, a ki szerinte helytelenül hősi voláival és katonai tekintélyével akar a leány szívére hatni. Ezen megjegyzésével is téves nyomon halad a bíraló, mert ez csakugyan héber motívum. És a ki a »Királyok könyvét« ismeri, az tudja, hogy Saul király csak azon feltétlen alatt ígerte oda leánya kezét Dávidnak, ha ez menyasszonyi ajándékul a csatában legyőzött száz Philiszteus fejét hozza el. És Joáb éneke tulajdonképen hű copijaja a Dávid hőstetteiről közzsajon forgott népéneknek. És ki tagadhatná azt, hogy az uniformis még az ő-korban is megtette hatását a harczokban is részt vett akkori nők szívére. Hiszen Absolon is harczos volt és midőn »Sulamith« néhány-szor gyönyörködve végigméri tekintetével megmentőjét, bizonyára az uniformis nagyban hozzájárult a szerelmi tűz hirtelen fellobbanásához. Ha a kérők jelenetében valami kifogásolni való van, az inkább Akilmadab és Nathán szereplesere vonatkozhatik, mert az előbbi tulzásba viszi az u. n. »üzletibb szeljet« és a leánykérés komoly aktusát nevetséges komikumná sülyeszti, utobbi pedig egy főpap-helyetteshez nem méltó mókáival teljesen elrontja az illuziót.

A t. bíraló a Moll hangnemben megkezdett bíralatát fűlsikétítő C durban végzi, a midőn a Sulamith örökszép dalművét lérczmunkának bélyegzi, a melyet ő nem volna képes még egyszer meghalगतni. De gustibus non est disputandum. És ő tudhatja legjobb-

ban, hogy milyen vegyítéssel szereti meginni theáját.

Igazán nem értem, hogy e lapok nov. 27-iki számában a főszerkesztő tollából megjelent és nagy theologiai tudásra valló mélyreható kritika után miképp állíthatja a t. bíráló, hogy a Sulamith nem héber motívum és kompozíciója ferczmunka.

Igaz, vannak a Sulamithban idegenszerűségek, de ezek nagyon alárendelt természetűek. Ilyen p. o. az utolsó képben a templom decoratioja. Emberi alakok és az oroszlanon kívül más állatok soha zsidó templom falait nem díszítették, mert ez bálványimádást jelentett.

A hétágu mécses elhelyezése sem felel meg a zsidó tradíciónak, mert ez a templomban soha nem állott keresztben északról délre, hanem hosszban nyugatról keletré.

Helytelen az is, hogy több ízben említik a négybetűs (Jehova) istennevet, melyet valóságos zsidónak kijelenteni nem szabad. Ugy tudom, hogy a Magyar Színháznál a Tetragrammatonot kitérőlték a szövegből és más kifejezéssel, mint: Örökkévaló, Mindenható, helyettesítették.

Kár az is, hogy a Kol Nidre bus melodiját nem az eredeti, hanem más, a Kol Nidre szövegével semmi összefüggésben nem álló éneke alkalmazták, pedig a Kol Nidre eredeti szövegében a hívek az elfelejtett eskük és fogadalmak megszegéséért kérnek bűnbocsánatot az Istentől és éppen ezen ének nagyon is beleillett volna az esküszegés következtében kifejtett drámai jelenetbe.

Az esketési szertartás bemutatásánál sem ártott volna a karika gyűrű feltűzését és a pohár eltörését a zsidó esketés és két elengedhetlen czeremóniáját megjelölni.

De mint mondám ezek alárendelt, könnyen pótolható hiányok és nem vetkőztetik ki a darabot megkapóan hü héber jellegéből.

Hogy Halevy és Mendelsohn jobban irták volna meg e dalművet, azt megengedem, de Liliom Klárit is jobban irták volna meg Tóth Ede és Csiky Gergely, de a Halevyk és Mendelsohnok feynkora ép úgy letűnt már, mint a Tóthok és Csiky korszaka.

Nem kétfem, hogy nagy héber tudással megirt és a zsidó templomi énekek teljes ismeretével megzenésített eme remek dalmű még sokszor fogja gyönyörködtetni a debreczeni közönséget és ez nem fogja a t. bírálónak a dalműről tulsötét színekkel festett fotográfiát élethűeknek elismerni, hanem szintén gondolni fog egy német versre, a mely így hangzik:

Die Kritik ist eine scharfe Sichel
Mähen kann mit ihr jeder Michel!
Doch mähet einer auf unrichtigem Platze
Hole seine Arbeit die wilde Katze!

Az alvajáró.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, decz. 5.

Kint egyikében a legsötétebb zug-utcáknak, amerre éj évadján bátorialanná válna tán Methuen tábornok is, nagy szenzáció adódott az elmult éjszaka. Ugy esett, hogy a rendőrposzt megunt a Szentanna utca sarkán bus magányosságát és a nyirkos, ködös éjben elballagált az órállomásáról. — Teremtett lélek nem járt a köröyéken, — ébren nem voltak sehol, ablakban nem égett világ.

Azután hogy befordult Homokkert utca szögletén, hirtelen visszabökült. A kardjához kapott első pillanatban, majd meg a sipját kereste. De szinte kővé vált a réműlettel, gyökeret hajtott a lába. Az történt tudniillik, hogy a szemben levő ház tetején valami testetlen feketeség lépegetett. A lábait ivet rajzoltak a sötétben. Ahogy csöndben odaért a rémletes alak a fehér kéményhez, jobban kiváltak a körvonalai. Nagy, vállas óriásnak látszott. A kémény mellett megállt, — mintha pihent volna.

A rendőr pedig élt a kedvező alkalommal és szivdobogva sietett ki az utcából, és

mikor biztos lávalba ért, megfujta a sipját hosszan, elesen. Kétszer is, háromszor is egymásután mire egyforma, huppanós lépések hallatszottak nem sokára. — Rendőrök jöttek és nyomukban az éjszakának alakjai. — Csoportba verődtek a b. r. zalmas jelenet szemtanuja körül, a ki csöndet intve, halkán magyarázott:

— Valami holdkóros jár ott a ház tetején.

— Holdkóros? Alvajáró? hüledzett a kis csapat.

És neki vágta az éjszakának. A szemtanu elől lábujj hegyén, a töhbiek a nyomában. Mikor az inkriminált ház elébe érték, kivált a csapatból a rendőr. Inett a társainak, mire kitértek az ut közepére, honnan már látszott, amint a rejtelem emelgette lábát. Visszafelé tartott éppen, öleset lépegetve. A rendőrök a hozzájuk szegődött emberekkel elhúzódtak már a ház felé, ahol halkán tanakodni kezdtek.

— Hozzuk le. véite az egyik »czibil«, a ki pinczér volt.

Egy trabális, — marczona rendőr rámondult:

— Hogy gondol olyat! 'Sz a legkisebb zajra lezuhanna.

Erre mindnyájan gondolkozba estek! Perczönként hallatszott egy-egy vélemény. A sűrű éjszaka csöndjében fojtott suttogás;

— A padláson át kell érte menni.

— Ébresszük föl.

— Hívjunk tűzoltókat.

És ez alak ezenközben lekuszott már az udvarra eső eresz fölé, és onnan botorkált vissza szédületes bizonyossággal az utcza oldalra. S az éjszaka tanácskozók hirtelen arra riadtak, hogy a háztetőn megszólalt az alvajáró. Dörgő, mély hangon, bizonyos nehezettel:

— Mit okoskodnak itt órahosszat?

A kis csapat ijedten bomlott meg. Kijobbra, ki balra igyekezett. Felelni azonban nem telett senki, — míg ellenben a zindely tetőről újra csak aladörgött az a sötét basszus:

— Meg se járja, hogy itt hajnalig kibiczeljenek!

Erre azután összedugták a rendőrök a fejüket!

— Nini, hiszen ez nem is holdkóros!

— Az ám, persze, hold fogyta van iszen nem is lehet.

És bátorsághoz kapva feleselni kezdtek az alvajáróval;

— Jobb lesz ha lekotródik onnan a háztetőről. Micsoda dolog az éjnek éjszakáján a kémény körül mázskálni?

Amaz odafent nem maradt a felelettel adós:

— Senkinek semmi köze hozzá. Hittam én valakit ide? Nézzé meg az ember!

Élvégre is igaz, ami igaz. A rendőrök is belátták, hogy hivatalnok. Azonban mégis csak bevárták, míg z éjjeli rém leereszkedett a háztetőről, mire azután az is kitudódott, hogy a dolognak kevésbé pikáns háttere van. A z alvajáró tudniillik — amint most már szerte suttogja az utca — lesben volt. A tulajdon feleségére lesett, a ki szerencsére csak hajnalhajban bocsátotta el lovagját, a mikor az ura a bodegában verdeste földhöz a butéllákat.

Az eperjesi kísértet.*)

Még a mult században történt a következő érdekes titokzatos eset:

Chernely Dániel, előkelő eperjesi polgár, az 1739. év szeptemberében üzleti ügyekben Lengyelországba utazott, a feleségét, meg a gyermekeit azonban otthon hagyta. Alig volt távol pár napig, háza körül kísérteties, megfejthetetlen események kezdtek követni egymást szakadatlan sorban. Valami láthatatlan kobold garázdálkodott, s vége-hosszu nem volt a zavarnak és fölfordulásnak, a melyet okozott s a melylyel a házat fenekestül fölforgatta.

* A »Rejtelmes Világ« spiritiszta lap legutóbbi számából.

Sokan nem hittek a sokféleképen kiszínezett mende-mondákban s személyesen látogattak el a kísértet; hazba, hogy a saját tapasztalataik alapján is meggyőződjenek róla, hogy mindaz, amit a megkiszott lakók beszélnek, csakugyan teljesen megfelel a valóciónak? Később ezekhez elfogulatlan, fölvilágosult és művelt emberek is csatlakoztak, de a kobold rajtuk is kifogott, elriasztotta őket közáporral, mely nem negyszor veres nyomokat hagyott hátra, de hogy honnan ered? senki sem tudta megmondani.

Még a szegény állatok sem részesültek kiméletben. A rem formaszzerű hajtóvadászatot rendezett ellenök. Éjjelenként meggyőrtörte, ki-nozta őket, úgy, hogy beleizzadtak és a szájuk habzott. Minden butordarabot hányt velett a láthatatlan kéz s valamennyit kiforgatta eredeti helyükből. Az egyik éjjel már mindenki nyugodtan aludt, s a szobában csak egy gyertya pi-logott, Egyszerre csak sötétben ébredtek föl, mert a gyertya megmagyarázhatatlanul eltűnt a zárt szobából. Napok mulva találtak meg egyik éjjel a pinczében.

Egy másik alkalommal reggel felköltötték a cselédet, hogy hazi dolgait végezze. Ez azonban csak számos hívás és kurjongatas után lépett be, remegő tagokkal, halott-halványan. Elmondta, hogy az éjszaka a kísértet erősen fojtogatta ágyában s ennek jeléül megmutatta a nyakát is, mely patkányfogakra való harapás nyomokat mutatott.

Valahol egy használt söprút látott a kísértet, azt rendszeren szokatlan helyre tette. Egyszer kilencz darab söprút találtak így egy rakóban.

Egyik nap délutánján teljes csönd és nyugalom közepette, hirtelen oly erővel dobott egy ötven font súlyu követ a második emeletre vezető lépcsőre, hogy azt egészen megrongálta. Azután olyan közáporral esett neki az ajtónak, hogy a kettős záruk mind lepatlantak.

A hatóság nál tett jelentésre hat katonát küldöttek ki a kísértet kutatására, köztük egy német katonát is, a ki társaitól különvált, hogy a tomboló titokteljes lény közelről meglesse. Egy fejéhez vágódó kőtől azonban, olyan sebet kapott, hogy vére kicsordult. Eredményt, természetesen, semmit sem értek el.

Ekkor a háziasszony közelebbi ismerősei tanácsot tartottak egymás között, hátha hamut hintenének el a földön különböző helyeken, hogy legalább a kísértet lába nyomait meg-láthassák? Másnap a hamuba nyomot medvetalp és patkó nyomokat vettek észre.

A virrasztók között némelyek lidércnyomást (!*) éreztek, míg mások a lépcsőről buktak alá, ismét másokat kődobálás fogadott. De ennek daczára, különös, hogy a konyhablakát egy kődobás sem érte, vagy sértette meg, belőtt a legtöbb kődobás a konyhaajtóra irányult.

Egy alkalommal a kísértet fényes nappal a boltajtón kopogtatott, mely mögött Chernelyné üzleti dolgaival foglalkozott. Erősen megijedt, de erőt véve magán, kiszólt, kogy ki az? Felelet helyett azonban kivehetőleg halotta a távozó kísértet lépteit.

Valamelyik este az asztal fölött lebegő hosszú, szörnyü alaku madarat pillantottak meg, mely körben röpült s láthatólag nagyob-bodott. Végre egy söprúval kikergették a szobából. Másnap ugyenazt a söprút az ajtó előtt egy fogásra találtak meg.

Megtörtént az is, hogy a zabolatlan kísértet a kálybájukba bujt, roppant lármát csapott ott s azután mint egy medve rohant az ajtónak. Az ébédlőben évő tárgyakat össze-vissza keverte, a mi fölül volt, azt alul tette s megfordítva. A lisztet a tartóból kiszórta, ruhát és szennyes fehérenmüt minden zugból egy helyre hordott össze s az ajtót farakással áltorlaszolta.

Előfordult az is, hogy a háziasszony egy nap igen sok farasztó munkát végzett, korán lefeküdt, s bamar elaludt. A dévaj szellem elérkezettnek látta az időt a szegény asszony megréfalására. Zárt ajtón át belépett egye-

* Talán helyesebben transzba akartak esni azok, a kik a médiumizmasra hajlandók voltak.

nesen az ágyához s fejét homokkal telehintette, Ugy találtak masnap, hajában homokkal.

A cse édek úgy jelent meg, mint egy lánczot czipelő ember, ki az emeletről vezető lépcsőn alá ment s röppant csörgést vit véghez. Még a szomszédházbellek is ném egyszer hallották a lakásból lóporzékólast a kövezeten s tűzszikráka is láttak fölcsilanni, dacára annak, hogy ló se volt az egész házban. Máskor a cselédet, éppen mikor az ebédet tálalta föl, visszamenőben egy súlyos kő veté le a lábáról.

Egyszer estefelé sok kíváncsi nép gyűlt a ház elé, hogy fixyclemmel kísérje a történetendőket. Nagy meglepetésükre egyszer csak a kísértet elkezdett a padláson elhelyezett zsinidelyekkel dobálózni a népesödület közé.

De soha sem dühöngött s tombolt annyira, mint mikor a házasszony templomba ment, hogy istenéhez szabadításért imádkozzék. Ilyenkor a lisztes tartókat mind kiürítette s a lisztet elszórta, a sört kiöntötte, még pedig az agyra; a pinczében a tele káposztás hordókat fölfordította, az ajtókat elzárta s a folyosókat asztalokkal padokkal, vankosokkal és edényekkel altorlaszolta.

Teljes egy évig tartott ez a csodálatos zenebona, mely idő alatt ismételtén tartottak nyilvános miséket Eperjesen, hogy az Ur távoztassa el a gonosz lélek (!) hatalmát a városról s adjon nyugalmat a zaklatottaknak. Nem egyszer üsz-zezedje minden erejét s lélekjelenlétét a ház asszonya elszántan és hangosan intézett kérdést gyótró szellemhez: Mit akar? miért nyugtalanítja házat? miért visszavissza pokoli (?) birodalmába? De se szó, se hang nem válaszolt a kérdésre, melyből valami fölvilágosítást meríthetett volna.*

Vegre egy okos ember azt a tanácsot adta a megkínzott családanyának, hogy cselédjét bocsássa el és fogadjon mást helyette. A tanácsot követte az asszony, és ime ettől fogva eltűnt a kísértet minden nyoma, s soha nem fordultak elő többé a házban a leirat rejtélyes üzemek.

Miután pedig másfél száz évvel ezelőtt az embereknek forgalmuk sem volt arról — vala miként manapság sem tudják még, hogy mi az a médium? — természetesen a jó eperjesiek kopaktanácsba gyűlekezve, okoskodni kezdtek a történeteken, s nagy bölcsen kisütöttek, hogy hiszen volta képen talán (!) nem is kelnekik olyan messze keresni a házi ördög kitélét, mert hiszen — bocsánat, ha előre is kaczagok a híres határozaton, — a kísértet senki más nem lehetett, mint a szolgáló valamelyik imádoja, a ki egyetértve kedvesével ily módon hitte legbiztosabban megdézsmálhatni a haziur távollétében az éléstart (?). Hogy aztán fosztogatásának természetellenes szint adjon. földöntögette egy részét a megrabol élelmiszereknek, de a többit magával vitte (?), s ha hamut szórtak elébe, hát szörkertyűt (!) húzott a kezére s négykezláb mászott, hogy nyomát medvenyomoknak higylék.

Azon már természetesen nem igen törték a fejüket az illusztris tanácsstagok, hogy hát miként jár keresztül-kasul az élő ember a bezárt szobákon, miként idéz elő egyáltalában olyan jelenségeket, a miket természetes utómódon megfejteni lehetetlen; s végül miként képzelik el, hogy egyetlen egy emdert egy egész város sem képes, még katonaság segélyével sem, elcsipni?

Mert hogy mikor a szolgáló eltávozott a házból, a jelenségek azonnal megszűntek, annak csak az a magyarázata, hogy a kitűnő médialis erővel ez a cseléd, rendelkezett, a ki előtt a garázdálkodó szellemnek bilincsekbe vert emberformában materializálódott is. A legklasszikusabb azonban az, hogy a határozta apodiktikus módon mitsem konstatal, s csak azt mondja, hogy talán a szolgáló valamelyik szeretője lehetett.*

Hala az elődök végtelen navitásának, ez a határozat csakugyan lecsillapította Eperjes város lakosságának fölzúgott közpöldését s megnyugodtak abban, hogy a tanács esze

egészen természetes kulesát adja a módnélküli föltűnést keltett eseményeknek. De a hagyomány azért még sokaig foglalkozott az eperjesi kísértet borzalmaival, szájról-szájra adta tovább, úgy, hogy még hatvan év múlva, a jelen század elején is sokan tudtak róla. (*)

Ő Fensége

Aribert, anhalti fejedelem kegyesen megengedte, hogy a »Rothes Kreuz« vegyeszeti gyárnak levéleg tudomására hozassék, miszerint ő Fensége a Kosmion-szájvizet egészen kitűnőnek találta és most kizárólag azt használja. A fejedelmi házak többi tagjai is mind legmagasabb elismerésüket nyilvánították a »Kosmion« feleit, amely most már hála eddig felül nem mult hatásának és fölötte üdítő jó ízének, a szájj és fogápolás terén minden egyéb készítmény fölött elsőbbséggel bír.

Egy palack, mely sokáig eltart, 1 frt, kapható a gyógyszerárakban, jobb drogua- és illatszertüzetekben. Vezérképviselőség: E. Skriwan, Bécs, IX., Müllner-gasse. 3.

Nagybanl raktár Budapest, Török Józsefnél.

KÖZGAZDASÁG.

Néhány szó a konyhakerti növények termeléséről.

A mezőgazdasági termeléskeretében a konyhakerti növények részesülnek a legmóltobbb sorsban, nemcsak azon tekintetben, hogy a termelés technikájának szabályai a konyhakerti veteményeknél egészen figyelmen kívül hagyatnak, hanem abban is, hogy azoknak felkarolásáról, nagyobb mértékben termeléséről nem oandskodunk.

A nyugati államok gazdáitól sokat tanulhatnánk e tekintetben, mert ők nemcsak a legnagyobb intenzivitással járnak el a konyhakerti vetemények termelésénél, szigoruan alkalmazkodván a talajművelés es növénytermelés okszerű elveivel, hanem egy nálunk még egészen szokatlan iránynak megvalósítasan is fáradoznak, nevezetesen azon, hogy a konyhai vetemények termelését átvigyeek a szántóföldre s ezzel a mezőgazdaságnak mint egykertgazdasági jellegét kölcsönözzenek.

Hogy azt csak az képes igazán méltanyolni, ki teljesen tisztában van a konyhakerti növények termelési technikájával s tudja azt, hogy mily óriási jövedelmet lehet biztosítani azzal, ha e növényeknek a szántóföldön is helyet adunk.

Téves az a felfogás, hogy a konyhakerti vetemények a szántóföldre nem valók, mert nem találják meg azon felteteleket, a melyek élelmüködésük zavartalan lefolyását biztosítanák; sőt ellenkezőleg e növények a szántóföldön ép oly sikerrel termelhetők, mint a kertben; főköve elmény csak az, hogy a termelők e téren kellő szakértelemmel, ismerettel, tudással bírjanak.

Igen sok birtokos, s különösen kis birtokos segíthetne helyzetén, ha foglalkozna a növénytermelés ezen ágával, különös előnyét élvezhetvén abban, hogy azok értékesítésével, alkalmával nem lenne annyira kitéve az árak ingadozásainak, mint pl. ki van téve a gabona termelésénél.

Ugorka, paprika, káposzta, hagyma, rök, stb. mind olyan növény, melyet nálunk is lehetne nagyban termelni, a mit az is igazol, hogy a szerb és bolgár kertészek egyes vidéken óriási jövedelmet érnek el ezek termelésével. Igaz ugyan, hogy nem kímélik ezek sem tőkét, sem munkát, nem kímélik a fáradságot, a gondos utánajarást és felügyeletet, de másrészt az is tény, hogy sokkal jobb eredményt, sokkal több jövedelmet és hasznot produkálnak, mint azok, kik a legközönsegebb szántóföldi terményeket kultiválják.

A konyhakerti növények termelésénél, ha az a szántóföldön történik első sorban is a talaj minőségére kell tekintettel lenni; s különösen arra, hogy az tápanyagokban hiányt ne szenvedjen. Trágya segélyével sokszor a legrosszabb talajon is a legszebb zöldeget lehet előállítani. Higrágya es chilisalétrom az a két trágyaszert, mely a növényeknél legjobban hat. De a talajon kívül mindenesetre nagy befolyást gyakorol azon körülmény is a termés eredményére, hogy tenyészidejük alatt minő apólasban részesülnek a növények.

A kapálás és gyomolás minő gyakrabban és minél tökéletesebben eszközöndő, mert sikeres eredményre csak ekkor számíthatunk. Tekintettel most már arra, hogy a konyhakerti lerméseknél csak ily könnyű munkálatok fordulnak elő, vajjon nem a legindokoltabb-e, hogy azok termését éppen a kizgazdák karolják fel, kiknek családtagjaiknak munkaerejét, a gyermekeknek, asszonyoknak kezűgyességét ily módon legjobban értékesíthetjük.

Azt hisszük, e meggyőződésünket mindenki tbmogatja s ép ezért törekedni is fog a kis körében hiveket toborzani arra, hogy a konyha kerti termények termelését általuk előmozdítsassa.

Budapesti gabonatözsde.

decz. 4.

A készáruüzlet hivatalos árjegyzései a következők

Buzza	kilos	Ar 100 klg.		kilos	100 kilogramm	
		frt6l	frt6g		frt6l	frt6g
Bánsági	76	7.70	7.80	80	08.20	08.20
"	77	7.80	07.90	81	08.30	08.25
"	78	07.00	08.10	82	—	—
Tiszavidéki	79	08.05	08.20	—	08.20	08.20
"	76	7.70	7.80	80	08.30	0.825
"	77	8.80	7.90	81	—	—
Estvidéki	78	08.00	08.10	82	08.20	08.15
"	79	08.05	08.20	—	—	—
"	79	7.65	7.75	80	08.15	—
Fehérmegyei	76	7.75	7.85	81	08.25	00.15
"	78	7.95	8.05	82	8.15	00.20
"	79	07.00	08.15	—	8.25	—
Bácskai	76	7.70	07.75	80	00.00	00.00
"	77	7.75	7.85	81	00.00	00.00
"	78	8.95	08.05	82	—	00.00
Északmag	79	8.00	08.15	—	—	—
"	78	8.85	8.0	80	—	—
"	79	0.00	8.10	81	—	—

	Min. hekt.-ben	Ar kilógram
Rözs elsőrendű	uj 70-72	6.15 6.25
" másodrendű	uj —	6.00 6.10
Árpa takarmánynak	uj 60-62	5.80 6.90
" égetni való	uj 62-64	5.55 5.75
" serfözdei	uj 64-66	6.25 9.60
Zab	uj 39-41	5.35 5.45
Tengeri bánsági	uj —	5.00 5.30
" más nemű	uj —	5.30 5.40
Repce bánsági	uj —	11.60 12.10
Köles	uj —	5.30 5.60

Sertésvásár.

Kőbányai sertéspiacz. decz. 4. Magyar elsőrendű Öreg nehéz (paronként 400 kgm felüli) — kr. Közép p. kint 300-400 kg. sulyban — kr. 320 kilog sulyban. Fiatal közép (paronként 251-320 kg. 42-43 kr. Fiatal könnyű paronként 250 kg. sulyban 43 1/2-44 krig. Szerbiai: Nehéz p. kint 260 kg. sulyban 41 1/2-42 krig.

Sertéselészám: 1899. évi decz. hó 2. napján volt készlet 29 darab, decz. 3. felhajtott 1497 drb, 1899 decz. 3-en elszállított 1467 db. 4-ára maradt 27736 db. A hizott sertésüzlet irányzata lanyha.

Csak Urak

kapnak: 2 Collectiot 120 darab felette érdekes pillanat felvétel és egy szenzációs újszerű collectiot tengerentúli különlegességek 61 16 színezett képet tartalmazólag, névjegy nagyságban. Ezen 3 collectio a pénz előleges beküldése mellett 1 frtba kerül (lehet levélbélyegekben). Utánvétel 30 krral több. Küldés bérmentesen és titoktartás mellett: **Kann J.** Wien, II., Jägerstrasse 26.

* Természetesen, mert az érintkezés módját akkoriban még nem ismerték.

Üzleti könyvek nagy raktára.

HOFFMANN és KRONOVITZ

KÖNYVNYOMDÁJA

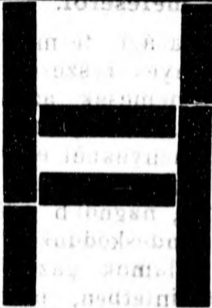
DEBRECZEN, a főpostával szemben.

Ajánlkozik:

nyomtatványok elkészítésére,

kereskedők, gyárosok és iparosok részére

Levélpapír czégnomással
1000 drb. 3 frt 50 krtól feljebb.
Levélborték czégnomással
1000 drb. 2 frttól feljebb.

Monogrammal ellátott
Lakadalmi és báli meghívók.
Eljegyzési kártyák
nagyon olcsón.

Névjegyek

Tánczrendek

Számlák

Jegyzékek

Üzletjegyek

Körlevelek

Árjegyzékek

Műsorok

Zárszámadások

Evi jelentések

Dombornyomásu galvanizált remek

reklam falragaszok.

Pinczérszámlák, bor és sörczimkék.

Menu kártyák a legdiszesebb kivitelben.

Regények, elbeszélések, költemények.

Tudományos és szakmunkák előállítása.

Rovatos ivenk, tabellák.

Részvények, szelvények.

Elsőbbségi kötvények, értékpapírok.

Diszesen kiállított étlapok.

igen mérsékelt árak mellett.

Ruggyanta bélyegzők igen olcsón.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdáiban Debreczen, a főpostával szemben.